

HISTORIE Cultureel Erfgoed 'uitermate geschokt' door sloop zonder overleg én vergunning van interieur Zonnestraal-paviljoen

Gele kaart voor Hilversum

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) is 'uitermate geschokt'. De sloopwerkzaamheden in het Ter Meulenpaviljoen zijn door de Zonnestraal-eigenaar zonder vergunning en zonder overleg uitgevoerd. En daarvoor krijgt de gemeente Hilversum de gele kaart.

Eddie de Paepe
e.de.paepe@mediahuis.nl

Hilversum ■ Dit is de strekking van een brief op poten van de RCE - namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap - aan het college van b en w. Marjorie Verhoef, hoofd Regio Noord-West van de rijksdienst, reageert daarin op een adviesverzoek van de gemeente. Dit naar aanleiding van de omgevingsvergunning die de eigenaar van Landgoed Zonnestraal heeft aangevraagd voor de verbouwing van het Ter Meulenpaviljoen. Omdat het om een ingrijpend plan voor een rijksmonument gaat, is de gemeente wettelijk verplicht om de RCE om advies te vragen.

In de brief wijst de rijksdienst er op dat een vergunning wordt gevraagd voor (sloop)werkzaamheden die al zijn uitgevoerd. Verantwoordelijk wethouder Gerben van Voorden (CDA) sprak vorige maand in de raad over 'verwijdering van een niet-historische indeling'. Hij voegde daar echter aan toe dat de eigenaar de werkzaamheden in overleg met gemeente had stilgelegd, en als nog een vergunning had aangevraagd. „Wat er nu gaat gebeuren is onderwerp van bespreking en advisering.”

Pittig

Die advisering is van de rijksdienst is nogal pittig. De interne wanden van de haakse vleugel en het middegebied (oorspronkelijk de conversatiezaal) van het Ter Meulenpaviljoen zijn volledig gesloopt ten behoeve van een nieuwe indeling, benadrukt de RCE. „Wij zijn uitermate

De - blijkbaar 'illegale' - sloop van de binnenwanden van het Ter Meulenpaviljoen.

FOTO ZONNENSTRAAL

„**Belangrijke bron voor aanvullend bouwhistorisch onderzoek is verloren gegaan**”

geschokt dat deze ingrepen zijn uitgevoerd zonder overleg, zonder nader bouwhistorisch onderzoek en zonder vergunning.” Daar komt bij

dat er in de afgelopen periode meer wijzigingen in interieurs van het rijksmonument zijn uitgevoerd zonder overleg en vergunning. De RCE heeft haar bezorgdheid al diverse malen per mail met de gemeente gedeeld.

De rijksdienst benadrukt dat in de afgelopen decennia uitzonderlijk veel (rijks)subsidie, onderzoek, expertise, tijd en moeite is geïnvesteerd in het restaureren en revitaliseren van het unieke Zonnestraal-complex. Hoofdgebouw, Dresselhuyspaviljoen, dienstdoerhuis De Koepel, de werkplaatsen en een deel van het landschap zijn 'met zeer grote zorgvuldigheid in ere hersteld'. Deze grondige aanpak is bij de al uitgevoerde (sloop)werkzaamheden echter - tegen de afspraken in - overboord gegooid. Tot grote teleurstelling van de RCE. Door de -

blijkbaar 'illegale' - sloop van binnenwanden is het rijksmonument aangetast. „Hiermee is een belangrijke bron voor het aanvullende bouwhistorisch onderzoek en de restauratievisie (gedeeltelijk) verloren gegaan.”

Schade

De rijksdienst kan nu geen advies uitbrengen. Daarvoor ontbreekt te veel informatie. Voor het beoordelen van de plannen is op de eerste plaats nader bouwhistorisch onderzoek en een restauratievisie noodzakelijk. Verder moet allerlei aanvullende informatie op tafel komen. Bijvoorbeeld over hoe het interieur er vóór de sloop uitzag. Externe deskundigen moeten de huidige stand van zaken vastleggen, en de schade door de sloopwerkzaamheden beoordelen.

Ten slotte wijst de RCE er op dat de eigenaar tegen de buitenmuur airco-installaties wil neerzetten. „Het plaatsen van dergelijke units in het zicht betekent een aantasting van de beleving van de strakke architectuur”, oordeelt de rijksdienst. Er moeten niet alleen meer gegevens op tafel, maar ook alternatieven.

De rijksdienst wil op korte termijn met wethouder Van Voorden en deskundige ambtenaren om tafel. Want: de gemeente en het Rijk moeten er samen voor zorgen dat het Ter Meulenpaviljoen net zo zorgvuldig wordt aangepakt als de rest van Zonnestraal. „Zodat in de toekomst het Duikerensemble van hoofdgebouw, Dresselhuyspaviljoen en Ter Meulenpaviljoen in volle glorie en samenhang beleefd kan worden.”